

Krystian Nowak

Parleza Mała, gm. Biskupiec, woj. olsztyńskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 10, 24-25

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OLBRACHCICE, gm. Waschowa
woj. leszczyńskie
Stanowisko 8

Uniwersytet Wrocławski
Katedra Archeologii

Badania prowadził mgr Jan M. Burdukiewicz przy współudziale doc. dr hab. Krystyny Wasylikowej i dr. Adolfa Szponera. Finansował WKZ w Lesznie. Trzeci sezon badań. Obozowisko kultury hamburskiej /osycylacja Bölling/, ślady mezolitu.

Na stanowisku przeprowadzono badania archeologiczne, palynologiczne i geologiczne. Wykop 1/76 stanowił poszerzenie wykopu 1/75 w kierunku południowym. Z powierzchni 60 m² zebrano łącznie 2647 wyrobów krzemienych, 68 kamieni całych i ułamków, 338 drobnych ułamków kości i kilka gramów węgielków drzewnych. Wśród wyrobów krzemienych na uwagę zasługują formy przewodnie dla kultury hamburskiej takie jak jednozadziorce, przekłuwacze typu "Zinken", drapacze wiórowe z załuskanyimi bokami i niektóre ryłce. Z uwagi na występowanie tyliczaków łukowych i masywnych trójkątów asymetrycznych /zbliżone do typowych form przewodnich kultury hamburskiej/ zespół z Olbrachcic najbardziej zbliżony jest do grupy Teltwisch, wyodrębnionej w Europie północno-zachodniej przez G. Tromnaua. Niektóre elementy, jak liczne krótkie drapacze /tzw. tarnowiańskie/ i w ogóle duża ilość narzędzi odłupkowych wskazują jednak na pewną odrębność polskich stanowisk hamburskich /Olbrachcice i Liny/.

W rezultacie wykopaliisk 3 sezonów wyeksplorowano cały zespół hamburski dochodząc we wszystkich kierunkach od centrum zalegania materiałów archeologicznych do nawarstwień zupełnie pozbawionych zabytków. Równolegle przeprowadzono badania paleogeograficzne, które będą kontynuowane. Kilkadziesiąt metrów na północny wschód od śladów obozowiska wykryto zagłębienie bezodpływowe, obecnie nie zaznaczone w morfologii. Wykonany w tym miejscu wkop wykazał obecność osadów mineralno-organicznych. Pobrano próbki do badań palynologicznych.

Materiał przechowywany jest w Katedrze Archeologii.

Badania zakończono.

PARLEZA MAŁA, gm. Biskupiec
woj. olsztyńskie
Stanowisko 1

Muzeum Warmii i Mazur
w Olsztynie

Badania prowadził mgr Krystian Nowak. Finansował WKZ w Olsztynie. Drugi sezon badań. Stanowisko wielokulturowe z obozowiskiem mezolitycznym.

Badania ratownicze poprzedziły eksploatację moreny czołowej ostat-

niego zlodowacenia /stadiał pomorski/, na której położone jest stanowisko. Znajduje się ono przy drodze z Biskupca do Mrągowa, w siodle między wzgórzami, które tworzą wyraźny półwysep otoczony obecnie od wschodu, południa i zachodu zmeliorowanymi, zatorfionymi obniżeniami. Stanowisko zlokalizowano w odległości ok. 120 m od dawnego zbiornika wodnego /na wschód i południowy zachód/ i 8 m ponad obecny poziom torfu.

Celem badań było wyeksplorowanie obiektów z inwentarzem krzemienym odkrytych w 1975 r. przez mgr Włodzimierę Ziemińską-Odojową oraz spenetrowanie całego zagrożonego terenu. Zabytki krzemienne tworzyły wyraźne skupienia i występowały w zagłębieniach terenu oraz w obiekcie kulturowym /nieliczne/, na przestrzeni 40 m², w wykopie o powierzchni 250 m² /bad. 1975 i 1977 r./.

Obiekt kulturowy owalny, o osiach wschód-zachód 2,4 m - południe-północ 1,8 m, z trzema wyraźnymi niszami, był wypełniony piaskiem grubym, czarniawym, w spągu intensywnie czarnym z dużą ilością węgielków drzewnych. Poniżej i obok obiektu występowały białe-żółte warstewki piasku średniego przedzielone warstewkami żwiru. Strop obiektu występował ok. 30 cm poniżej prócznicy, płaskie dno 90 cm /2 m od powierzchni/. Przy obiekcie zlokalizowano dwa zagłębienia wypełnione intensywnie czarnym piaskiem z dużą ilością węgielków drzewnych położone skośnie w przekroju pionowym i nachylone w stronę obiektu. Osie ich przecinały się nad obiektem.

Uzyskano 260 zabytków krzemienych w tym 26 narzędzi, m.in. drapacze /przewaga/, wiórki mikroretuszowane, rylce /w tym łamaniec/, skrobacze, 1 mały trójkąt rozwartokątny /TH/ i 1 zbrojnik z retuszowanym półtylcem /PB/. Brak rdzeni. Wiórki regularne. Zabytki wykonano z krzemienia kredowego i kilka z czekoladowego. Interpretacja kulturowa przemawia za kulturą niemeńską z elementami chojnicko-pieńkowskimi. Ze względu na zbrojniki TH i PB można datować obiekt na koniec okresu borealnego i okres atlantycki.

Pięć metrów obok obiektu mezolitycznego wystąpił obiekt wczesno-średniowieczny z ceramiką. W przekroju poziomym miał kształt trójkąta równobocznego z bokiem dł. 1 m. Ponadto luźno wystąpiły fragmenty ceramiki z okresu rzymskiego i inne mało charakterystyczne. Badania nad zagrożoną częścią stanowiska zakończono.

Materiały po opracowaniu będą złożone w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

TYLICZ
woj. nowosądeckie
Stanowisko A

Polska Akademia Nauk
Komisja Archeologiczna
Oddział w Krakowie

Badania prowadził mgr Krzysztof Tunia. Finansowała Komisja Archeologiczna Oddziału PAN w Kra-